

Ob prevladujoči usmeritvi v regionalno ruralno problematiko pa srečanje ni zamenjalo tipologije in sistemov kmetijstva v drugih delih sveta, njegovo transformacijo in aktualno problematiko, povezano s procesi industrializacije in urbanizacije. Skrbno pripravljenega srečanja obeh komisij se je udeležilo okoli 60 domačih in 40 drugih geografov, svoje raziskovalne rezultate pa je predstavilo 17 referentov iz Japonske in 16 iz Madžarske, Finske, ZDA, Kanade, Velike Britanije, Belgije, Zvezne republike Nemčije, Nigerije, Indije, Bangladeša, Hong Konga, s Taivana in iz Jugoslavije. Od jugoslovanskih geografov se je simpozija, razen podpisanega, udeležil dr. Ivo Crkvenčič, ki je predstavil tipologijo ruralnega prostora na primeru nacionalnega parka Plitvice.

Delo komisije za ruralni razvoj, ki jo vodi dr. György Enyedi, je nedvomno zelo plodno. V času po 23. mednarodnem kongresu geografov v Moskvi leta 1976, ko je komisija zasedala v Odesi, se je sestala še na Finskem (Oulu), v Nigeriji (Jos) in na Madžarskem (Szeged). Naslednje srečanje je predvideno aprila 1981 v ZDA (Fresno), in sicer na tematiko »Teorija in praksa«.

Borut Beleč

Posvet o programu raziskav varstva okolja v okviru Raziskovalne skupnosti Slovenije za srednjeročno obdobje 1981—1985 (Portorož, 8.—9. 12. 1980)

Komisija za varstvo okolja pri RSS, ki jo je vodil dr. P. Stegnar, je pripravila dvodnevni posvet o programu raziskav varstva okolja. Osnovni namen posveta je bil kritično oceniti dosedanje raziskovalno delo na področju varstva okolja in podati osnovne smernice za raziskave v naslednjem srednjeročnem obdobju. V imenu RSS je posvet otvoril dr. V. Klemenčič (predsednik IO RSS) in poudaril nujnost usklajenega dela na raziskovalnem področju, kjer se srečujejo izvajalci raziskav varstva okolja najrazličnejših strok.

V uvodni, plenarni seji je bil podan kritičen pregled in ocena raziskovalne dejavnosti na tem področju v preteklem obdobju. Nadaljnje delo pa je teklo po posameznih sekcijah in sicer: zrak, hrup (Z. Petkovšek, P. Gspan); vode (J. Štirn, M. Roš); vegetacija, tla, hrana (M. Šolar); krajina in bivalno okolje (I. Marušič, D. Plut) in predelava odpadkov in ostalo (M. Polič, S. Zakrajšek). Zaključki sekcij so se smiselno uredili in skrajšali in bili ob koncu posveta podani kot zaključki posveta, ki so naslednji:

1. Dosedanje raziskave na področju varstva okolja sicer praviloma sestoje iz fragmentarnih proučevanj, so pa prispevale k reševanju mnogih problemov, s katerimi se je družba na tem področju soočala v preteklem obdobju.

2. Onesnaženost okolja je na mnogih področjih Slovenije velika in narašča. Za izboljšanje stanja je potrebna povečana usmerjena raziskovalna dejavnost.

3. Pedagoško delo o varstvu okolja je osnova in predpostavka raziskovalnega dela, zato naj bi Raziskovalna skupnost Slovenije v bodoče poskušala usmeriti več pozornosti tudi raziskavam najustreznejšega načina pedagoškega pouka na vseh ravneh in animatorstvu za raziskovalno delo o okolju.

4. Vprašanj varstva okolja ni mogoče obravnavati ločeno od gospodarskih dejavnosti in razvoja. Delovne organizacije bi morale sodelovati pri reševanju problemov varstva okolja, ki se pojavljajo pri njihovi dejavnosti.

5. Intenzivneje naj bi se raziskave varstva okolja izvajale predvsem na prioritetnih točkah družbenega plana SR Slovenije: energetika, hrana, surovine.

6. V sistemu RSS je potrebno zagotoviti kontinuiran proces planiranja med sfero raziskovalcev in uporabniki: Gospodarsko zbornico Slovenije, Republiškim komitejem za varstvo okolja in urejanje prostora, Socialistično zvezo delovnega ljudstva Slovenije, samoupravnimi interesnimi skupnostmi.

7. Na področju varstva okolja je potreben stalen pretok informacij o raziskovalni dejavnosti, ki bi vključeval tudi dejavnost izven okvira RSS. Do uvedbe širšega sistema informiranja so posamezne sekcije predvidele specifične načine reševanja.

8. Ker so informacije o stanju okolja na določenem področju pomemben člen v skrbi za kvaliteto okolja, je posvet nakazal potrebo, da občinske raziskovalne skupnosti prevzamejo skrb za oblikovanje ustreznega informacijskega sistema na svojem območju.

9. Da se zagotovi realizacija enega od temeljnih prednostnih ciljev RSS, to je varovanje in zaščita okolja, je nujno, da pri RSS deluje odbor za koordinacijo raziskav varstva okolja, ki mora sodelovati pri koordiniranju programov raziskav varstva okolja RSS, posebnih raziskovalnih skupnosti, občinskih raziskovalnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti.

Dušan Plut

Turistična geografija v Jugoslaviji. (Razmišljanja ob jugoslovanskem simpoziju o turistični in prometni geografiji).

Geografsko društvo Hrvatske je v Opatiji organiziralo sredi maja 1981 posvetovanje, na katerem naj bi preverili vlogo, pomen in perspektive dveh specializiranih smeri geografije: turistične in prometne. Dopoldneva sta bila posvečena eni temi, popoldnevi pa so bili v glavnem turističnogeografski. Simpozija se je udeležilo okrog petdeset geografov, gostov in študentov, petindvajset referatov pa je predstavilo različne aspekte teh geografskih smeri proučevanja. Ena tretjina referatov je obdelovala prometno geografijo, dve tretjini pa turistično geografijo. Iz SR Slovenije sta na simpoziju aktivno sodelovala M. Pak in A. Gosar.

Splošna ocena avtorja tega članka je, da je v teh zaostrenih gospodarskih razmerah pohvalno, da je organizacija simpozija sploh stekla in da se ga je udeležilo toliko referatov. Posebna pohvala naj velja tudi uspelima ekskurzijama h gradbišču predora pod Učko in na otok Krk. Ocenjevati vrednost simpozija po vsebinski plati pa je težavnejše.

Kritični bi morali biti do povezave teh dveh tem, saj se v veliki večini primerov nista dopolnjevali in sta izhajali iz povsem različnih teoretično-metodoloških principov. Medtem ko je prometno-geografski del stekel brez splošnega (in korelacijskega) referata (tudi zaradi odsotnosti kolegov s Kosova), je prvo dopoldne, ki je bilo sicer namenjeno teoretičnim razmišljanjem o turistični geografiji, imelo namen prikazati stanje te usmeritve, a je nazadnje zvedenelo v ekonomsko-turističnem vrednotenju Jugoslavije in v povsem nedodelani in neumestni razpravi o rekreaciji. Žal se je izkazalo, da se institucije in njih sodelavci, ki se proglašajo za nosilce turistične geografije v Jugoslaviji, usmerjajo v povsem ekonomsko-geografska vrednotenja, »geografi-samouki« zapadajo v klasično deskriptivno turistično geografijo s poudarkom na naravnih danostih (determinizem), mlajši znanstveniki, ki jim je turistična geografija ponekod kruh, a neke hoby, pa se izgubljajo v parcialnih, specifičnih temah in kritizirstvu. K tej splošni oceni je potrebno dodati, da v okviru turistične geografije ni dovolj močne osebnosti in institucije, ki bi dajala ton teoretičnemu razmišljanju in usmerjalo raziskave, ki bi vodile k nekemu enotnemu cilju. Tak cilj si bomo morali čimprej zastaviti, da bi lahko uspešno pomagali drugim znanstvenim in praktičnim vedam, posebno regionalnemu prostorskemu planiranju, oziroma, da bi lahko teoretično in metodološko enakovredno nastopali na mednarodnih posvetovanjih.

Izkazalo se je, da je predvsem nepoznavanje nemške literature privedlo do nekaterih deviacij v stališčih naše turistične geografije (tematika »rekreacija«) do tuje. Medtem ko, četudi v omiljeni obliki, smatrajo Jugoslovani (Stanković — Marić) rekreacijo kot obliko športno-zdravstvene regeneracije telesa, ki naj bi bilo usposobljeno za ponovne delovne napore, jo drugod vrednotijo (vsaj kolikor je avtorju članka literatura poznana) širše, s poudarkom na splošnem psiho-fizičnem počutju in z obravnavanjem različnih spektrov rabe prostora v te namene. Delo naj ne bi bilo primarna človekova potreba, saj je povsod težnja po tem, da se časovni cbseg te življenjske funkcije skrajša, ampak naj bi enakovredno nastopilo ob boku ljubiteljski in rekreativni dejavnosti v prostem času. Spekter dejavnosti turizma in rekreacije, ki se prepletata v prostoru, bi bilo najbrž umestneje poimenovati v geografijo prostega časa, pri čemer bi težavnost opredelitive omenjenih posameznih dejavnosti odpadla.